אור לארבעה עשר פרק ראשון פסחים ו.

מסורת הש"ס

א) [תוספתא פ"ב ה"ז], ב) ע"ז כח. [ויטי.], ג) [נ"ל שממנים], ד) [עי' תוספות כתובות ג. ד"ה מתון], ה) [תוספתא פ"א ה"ד], ו) מגילה כט: [מכתרין יב: ע"ז ה: [ר"ה ז. בכורות נח. תוספתא מגילה פ"ב ה"ב], ז) [שמות כב], ח) [בכורות כ.], ט) [במדבר טו], י) [דף ח.], כ) [בכורות פ"ב ה"ב], ל) תוספתא תלה פ"א ה"ב. מ) [ועי' תוס' ב"מ פח: ד"ה והא],

גליון הש"ס

נס' בהמת ארנונא. עיין מדרש סב ע"ב בר"ן ד"ה והלך זו ארנונא:
תוס' ד"ה התם שפתחלה היתה הבהמה. עי' ב"ב ג ע"א תוד"ה קסנר:

מוסף רש"י

לא לבית דירה אמרו. שיהיו בה הטוכל בוכסים, אלא לבית הפעים לבית האוכלים (ע"ז סו.) לאשמעינן בהו גזירי ותכנא (עוס כא.),

רבינו חננאל

בהמת ארנונא. פירוש בהמה שיש בה שותפות לגוי פטורה מן הבכורה, דבהדיא קיימא לן כל יד גוי באמצע פטורה מן הבכורה, ואע"ג דמצי מסלק ליה לגוי בדמי. מאי טעמא בהמה אית לה קלא, כלומר דהאי בהמה דגוי היא ולא אתו למימר דישראל היא וקא אכיל בוכרי, אבל עיסת ארנונא אע"ג דלא מצי מסלק ליה לגוי מינה חייבת בחלה. דהא לית לה קלא. ת"ר גוי שנכנס לחצרו של ישראל וכצק בידו אין זקוק ישראל להוציאו מידו של גוי ולבערו. הפקידו אצלו חייב לבער, אלא אם כן ייחד לו בית שאין זקוק לבער, דהא יחד לו בית ולאו ברשותיה דישראל קאי. למימרא דשכירות קניא, והתנן בע"ז סוף פ"ק אף במקום שאמרו להשכיר לא לבית דירה אמרו מפני שמכנים לתוכו ע"ז וכתיב לא תביא תועבה אל ביתך, ואי ס"ד דשכירות קניא לאו ביתך הוא. ושנינן לעולם שכירות לא קניא. ושאני הכא דכתיב לא ימצא, כל חמץ שמצוי בידך אסרה תורה והאי כיון דיחד לו בית יצא מידו זה החמץ ואינו מצוי בידו. אמר רב המונא חמץ ביו"ט שאינו יכול לבערו כופה עליו את הכלי דחיישינן שמא יאכלוהו בניו ואם של הקדש אינו צריך. מאי טעמא מיבדל בדילי אינשי מינה מקמי הכי ולא אתו למיכליה דחמיר עלייהו איסוריה. וחמץ של גוי צריך מחיצה עשרה

רבינו חננאל (המשך)

טפחים כדי שיצא מרשות ישראל לגמרי. וכן המפרש בים או היוצא בשיירא תוך שלשים יום וקוק לבער ואחרי כן יפרש. קודם שלשים יום אין זקוק לבער, בד"א בשאין דעתו לחזור קודם הפסח. אבל כשדעתו לחזור אפילו מתחלת השנה חייב לבער. וכן דין העושה את ביתו אוצר תוך שלשים יום זקוק לבער, קודם שלשים יום אין זקוק לבער. במה דברים אמורים בשאין דעתו לפנותו קודם הפסח, אבל אם דעתו לפנותו חייב לבער. והני שלשים יום מאי עבידתייהו דתניא שואלין בהלכות הפסח קודם לפסח שלשים יום.

עין משפט נר מצוה

כח א מי' פ"ד מהל' בכורות הלכה ה סמג עשין מה טוש"ע יו"ד סי' שכ סעיף ה:
כט ב מי' פ"ו מהלכות מעשה הקרבן הל' ט סמג עשין קמח טוש"ע יו"ד סי' שכ סעיף ג:
ל ג ד מי' פ"ד מהל' חמץ ומצה הלכה כ טוש"ע או"ח סימן תמ סעיף ג:
לא ה מי' פ"ו מהלכות ע"ז הל' ד סמג לאוין עט טוש"ע יו"ד סי' קנא סעיף י:
לב ו מי' פ"ג מהלכות חמץ ומצה הלכה ח סמג לאוין עט טוש"ע או"ח סי' תמו סעיף ח:
לג ז מי' פ"ד שם הל' כ סמג שם טוש"ע או"ח סי' תמ סעיף כ:
לד ח ט י מי' פ"ב שם הלכה יט סמג שם טוש"ע או"ח סימן תלו סעיף ח כ:
לה כ עוד ש"ע או"ח סי' תכו סעיף ח:

להכי אינעריך לה ימצא. משום דבעלמא לאו כממון דמי אינטריך קרא למימר דגבי ממון מיהא מתסר: **הואיל וכי איתיה הדר.** הוא גופיה למריה בעיניה חה עדיין לא נאבד וכי אמרה ר' שמעון לההוא היכא דאיתו בעין כגון גבי מיינין בתחריותן אמר רבי שמעון אף על פי שאין כסף להקדש דכתיב לרעהו[ז] ולא להקדש הכא מייב דכיון דזה מייב בתחריותן רעהו קרינא ביה דהא גרס לו להתחייב ממון: **ארנונא.** המלך נוטל עיסור מן הבהמה ומן התבואה: **חייבת בבכורה.** דקיימא לן[מ] כל שיד נכרי נתמעט פטורה מן הבכורה שנאמר (במדבר ג) לי כל בכור בישראל אבל לא בתחרים ועבד זה שעשוהו של מלך בתוכו חייבת בבכורה לתת לכהן הבכורות שלהם לו לא: **דמצי מסלק ליה.** לנכרי בתעות: **לא איכבי לן.** מין דאתמי לא זכה נכרי בהן ודינו אינו קבוע בהן יותר מתעות אינה למימר לא יתן לו בהמות אלא תעות: **ואע"ג דמצי מסלק ליה.** דכל כמה דלא סלקיה ידו שייכא בבהמות: **עיסת ארנונא חייבת.** ואע"ג דעיסת נכרי פטורה ואוכל ישראל בלא חלה דהא עריסותיכם כתיב[נ] זו חייבת דלית לה קלא חלה ואכולה בלא חלה אבל בבהמה אית לה קלא והדתניא חייבת אפילו הוא דתניא: **אין זקוק לבער.** לא הזקיקוהו להוציא את הנכרי מן הבית כדאמרן (ה:) אבל אתה רואה של אחרים: **הפקידו אצלו.** וקבל עליה אחריות כדמפרש ואזיל זקוק לבער: **יחד לו בית.** כלומר לא קיבלו עליו אלא אמר ליה הרי הבית לפניך הנח בחמת מן הזויות אין זקוק לבער: **מאי קאמר.** היכי יליף מלא ימצא: **לעולם אסיפא.** ולא ימצא משמע המצוי בידך לבל מפלך היינו דקבל עליה אחריות דהוי כדידיה: **אף במקום שאמרו להשכיר.** בפ"ק דע"ז (כ:) תנן אין משכירין בתים לנכרים בארץ ישראל אבל בסוריא משכירין וכל שכן בחולה לארץ ואף במקום שהתירו להשכיר לא לבית דירה התירו אלא להעמיד בו בהמות ועניים ולא שידור הוא בה: **שאין מצוי בידך.** שהרי אותה זרע מסורה לנכרי: **כופה עליו את הכלי.** דהא לא חזי לטלטולי ואפוקי ומיהו בבל יראה לא עבר דהא בעליה בעיניה מאתמול כדאמרינן לקמן (ע"כ) הבודק צריך שיבטל בלבו אלא משום שלא ישכח ויאכלנו צריך כפיית כלי: **מיבדל כדילי מינה.** אפילו בחול למוד הוא לפרוש ממנו: **חמצו של נכרי.** המופקד אצלו ולא קיבל עליו אחריות דמותר לשהותו: **עושה לו מחיצה.** בארבעה עשר משום היכר שלא ישכח ויאכלנו ולא קני ליה בכפיית כלי כל שבעה שהכלי מיבטל לגורך ומיהו ההוא דלעיל לא אפשר ליה בחמיצה ומשום חד יומא קני ליה בכפיית כלי וכגילה יבערנו: **המפרש.** מן היכשה ליס: **בשיירא.** למקוס רחוק: **קודם שלשים יום.** לפסח ולקמן מפרש כנגד שאולין בהלכות הפסח קודם הפסח שלשים יום ומאז חל עליו להיחבר בגרמי הפסח: **דעתו לחזור.** בימי הפסח: **אפילו מראש השנה נמי.** דמי הדר ביה בימי הפסח עבר עליה והיא שעתא לאו ברשותיה הוא לבטלה שהרי איסור הנאה הוא ואינו שלו וכשלאחו עובר עליה: **אומר.** שהכנים שם תבואה ותחמיה חמץ ואמרינן לקמן[ס] חמץ שנפלה עליו מפולת הרי הוא כמבוער: **תוך שלשים זקוק לבער.** דלכתחלה לא זהו ביעורו: **קודם שלשים.** לא חלה חובת ביעור עליו וכי מטי ההיא שעתא לא מחייב כדאמרן דהא נפלה עליו מפולת:

שהרי

התם דמצי מסלק ליה. הק' ר"י דכפ' אחהו נשך (נ"מ דף ע: ושם) אמר דהמקבל נאן בחזל מן הנכרי הוולדות פטורים מן הבכורה אף על גב דמצי מסלק ליה לנכרי בזוזי כדאמר התם כיון דאלו בעי נכרי זחי ולא משכח שקול בהמה ומי' ר"י דשאני התם שמתחלה היתה הבהמה של נכרי וכיון דאי בעי זחי ולא משכח שקיל בהמה לא נפקא מרשותיה אבל כשהבהמה של ישראל ומצי מסלק ליה לנכרי בזוזי לא נכנסה לרשותו:

בהמת ארנונא פטורה מן הבכורה אע"ג דמצי מסלק ליה. והא דתניא חייבת פ"ה דגבי עיסה תניא וק' לרשב"א דהא גבי בהמה תניא בהדיא בתוספתא[ז] דחיינת בבכורה וכן גבי עיסה תניא[ז] עיסת ארנונא חייבת בחלה אע"ג דלא מצי מסלק ליה ואית ספרים דגרסי בהמת ארנונא פטורה והוא דלא מצי מסלק ליה ולפי זה מתיישבות שתי הברייתות: **יחד לו בית.** פ"ה דלא קיבל עליו אחריות אלא אמר ליה הרי הבית לפניך וק' לר"י מאי איריא יחד אפילו לא יחד נמי והכי נמי מסיק בסמוך למימר דשכירות קניא ופר"ת דאפילו באחריות מיירי ומשום הכי מסיק מלא ימצא דלא חשיב מצוי כיון שיחד לו בית ורב פפא אית ליה מסברא כיון שיחד לו בית הוי כאלו קיבל עליו אחריות על חמצו של נכרי בביתו של נכרי[מ]: **כופה עליו כלי.** אע"ג דאיכא למ"ד בפ' בירה (שבת מג.) אין כלי ניטל אלא לדבר המיטל איכא לאוקמי בגריך למקומו אי נמי הכא שרי משום דילמא אתי למיכליה: שנאמר

היינו דאיצטריך לא ימצא אלא למאן דאמר כממון דמי לא ימצא למה לי איצטריך סלקא דעתך אמינא הואיל וכי איתיה הדר בעיניה לאו ברשותיה קאי קמשמע לן בעו מינה מרבא בהמת ארנונא חייבת בבכורה או אין חייבת בבכורה כל היכא דמצי מסלק ליה בזוזי לא קא מיבעיא לן דחייב כי קא מיבעיא לן היכא דלא מצי מסלק ליה בזוזי מאי אמר להו פטורה והתניא חייבת התם דמצי מסלק ליה איכא דאמרי אמר רבא אבהמת ארנונא פטורה מן הבכורה ואע"ג דמצי מסלק ליה עיסת ארנונא חייבת בחלה ואע"ג דלא מצי מסלק ליה מאי טעמא בהמה אית לה קלא עיסה לית לה קלא: תנו רבנן[מ] נכרי שנכנס לחצירו של ישראל ובציקו בידו אין זקוק לבער הפקידו אצלו זקוק לבער יחד לו בית אין זקוק לבער שנא' לא ימצא מאי קאמר אמר רב פפא אריש קאי והכי קאמר הפקידו אצלו זקוק לבער שנאמר לא ימצא רב אשי אמר לעולם אסיפא קאי והכי קאמר יחד לו בית אין זקוק לבער שנאמר לא ימצא בבתיכם והא לאו דידיה הוא דנכרי כי קא מעייל לביתא דנפשיה קא מעייל למימרא דשכירות קניא[נ] והתנן[ס] אף במקום שאמרו להשכיר לא לבית דירה אמרו מפני[נ] שמכנסין לתוכו ע"ז ואי סלקא דעתך דשכירות קניא כי קא מעייל לביתיה דנפשיה קא מעייל שאני הכא דאפקיה רחמנא בלשון לא ימצא מי שמצוי בידך יצא זה שאינו מצוי בידך אמר רב יהודה אמר רב [ד]המוצא חמץ בביתו ביום טוב [ה]כופה עליו את הכלי אמר רבא אם של הקדש הוא אינו צריך מאי טעמא מיבדל בדילי מינה ואמר רב יהודה אמר רב [ו]חמצו של נכרי עושה לו מחיצה עשרה טפחים משום היכר ואם של הקדש הוא אינו צריך מאי טעמא מיבדל בדילי אינשי מינה ואמר רב יהודה אמר רב [ח]המפרש והיוצא בשיירא קודם שלשים יום אין זקוק לבער תוך שלשים יום זקוק לבער אמר אביי הא דאמרת תוך שלשים יום זקוק לבער לא אמרן אלא שדעתו לחזור אבל אין דעתו לחזור אין זקוק לבער אמר ליה רבא ואי דעתו לחזור אפילו מראש השנה נמי אלא אמר רבא [ט]הא דאמרת קודם שלשים יום אין זקוק לבער לא אמרן אלא שאין דעתו לחזור אבל דעתו לחזור אפילו מראש השנה זקוק לבער ואזדא רבא לטעמיה דאמר רבא [י]העושה ביתו אוצר קודם שלשים יום אין זקוק לבער תוך שלשים יום זקוק לבער וקודם שלשים נמי לא אמרן אלא שאין דעתו לפנותו אבל דעתו לפנותו אפילו קודם שלשים יום נמי זקוק לבער הני שלשים יום מאי עבידתייהו [י]כדתניא [כ]שואלין ודורשין בהלכות הפסח קודם הפסח שלשים יום ר' שמעון בן גמליאל אומר שתי שבתות מאי טעמא דתנא קמא

שהרי

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com